

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Obrambno delo naših klerikalcev.

„Slovenec“ zadnje čase zopet napada z vehemenco našo Ciril-Metodovo družbo — ker so letni dohodki družbe od zadnje skupščine padli in iz tega izvaja, da je obrambno delo, ki ga vrše sedaj naprednjaki sami brez klerikalcev nič vredno. Ko so se pa klerikalci pred očile izgube in nazadovanja, ki jih doživlja slovenski živelj na Koroškem, kjer so klerikalci sami vzeli vse narodno delo v zakup, je „Slovenec“ milo zatarnal, češ, kaj pa moreta dva slovenska poslanca v koroškem deželnem zboru storiti proti velikanski nemški premoči, češ saj še slovenski naprednjaki v kranjskem deželnem zboru ne morejo ničesar, ko jih je vendar trinajst.

Ostanimo torej na Kranjskem in pogledimo na Kočevsko in na narodno delo, ki ga tu vrše naši klerikalci, ko imajo na Kranjskem vendar tako slavno večino v deželnem zboru. Tu naj pokažejo klerikalci, kaj so storili za slovensko stvar, tu naj navedejo, kaj so ukrenili, da se naš živelj nasproti Kočevjarjem okrepi. Pač težko jim bo pokazati kak uspeh v narodnem oziru, pokazali bi pa lahko, kako so pomagali in pomagajo krepiti gospodarsko Kočevjarje. Ustanovili so Kočevjarjem 10 rajfajznov, ki so pri klerikalni »Zadružni zvezi« v Ljubljani, ustanovili so jim razne gospodarske zadruge, da se tako Kočevjarji gospodarsko okrepljujejo, slovenske manjšine pa izginjajo in poginjajo.

In kaj so storili za slovensko šolstvo na Kočevskem? Ničesar, daš imajo večino v deželnem zboru in deželnem šolskem svetu. Prepovedne šole v Kočevju, kjer je nad 200 slovenskih otrok brez poduka v materinem jeziku, v Ljovdu, Moravi pri Stalcarjih še danes ne stojijo. In če ne bi ona od klerikalcev tako sovražena Ciril-Metodova družba ustanovila in podprla šol v Čepcljah, Rodinah in Rožnem dolu, bi te šole še danes ne stale pri vsej večini klerikalcev v deželnem zboru.

Pa še nekaj. Če pogledamo koledarje družbe sv. Mohorja od osemdesetih let do 1900, vidimo, da je ni skoro fare na Kočevskem, da bi ne bilo naročnikov na družbine knjige. Opazimo pa tudi, da so s prav malimi izjemami na kočevskih farah samo slovenski župniki. Po prihodu škofa Jegliča v Ljubljano na škofovski stolec pa ti slovenski župniki eden za drugim izginjajo in se nameščajo Nemci. Tako navaja škofski šematizem iz leta 1898 na kočevskem ozemlju v celih štiri nemške duhovnike, oni iz leta 1909 pa že dvanaest nemških. Ako pa pogledamo zadnjega, vidimo, da sta le še dva slovenska župnika na celotnem Kočevskem. Vsi ti duhovniki, večinoma kočevskega pokolenja, so fanatični nemški nacionalci. Sporedno z nameščanjem nemških duhovnikov izginjajo tudi naročniki na knjige družbe sv. Mohorja. In ako pregledujemo lanski družbeni koledar, vidimo, da je naročnik na družbine knjige na Kočevskem — razun v mestu — bela vrana. Ne pripisujemo morda knjigam družbe sv. Mohorja kako velikega pomena v narodno-vzgojevalnem smislu, eno dobro pa je, naši ljudje se vsaj ne odvajajo čitanja slovenskih knjig in slovenskega jezika.

Tako vršijo naši klerikalci narodno delo na Kočevskem, ko imajo vendar večino v deželnem zboru. Zato je njihov izgovor, da na Koroškem, ko imajo le dva slovenska deželnozbor-ska poslanca, nič storiti ne morejo, le pesek v

oči. Kranjski zgled kaže, da klerikalcem ni bilo nikdar za resno narodno delo, ko ga niti tam, kjer bi ga z uspehom, z malenkostnim trudom in malenkostnimi sredstvi lahko vršili, ne vrše.

In »Slovenska straža«?

Edini uspeh, ki ga lahko pokaže, je otroški vrtec v Sv. Križu pri Trstu, kjer že obstoja otroški vrtec C. M. Družbe. Toda zakaj ga je tam ustanovila? Zato da bi na njegovi podlagi klerikalna politična ideja pridobila tal v Trstu in njega okolici, ker jih drugače nikakor ne more. Mislimo pa, da zavedno-narodni Tržačani tudi na tam ne bodo sedli in pokazali vrata klerikalcem ko vedno dosedaj.

Na Štajerskem ali pa na Koroškem, kjer bi bilo veliko bolj važno ustanoviti kako šolo ali otroški vrtec, pa »Slovenska straža« nič ne stori.

To so dejstva, ki jih klerikalci utajiti ne morejo, ta dejstva govore, da klerikalnega narodnega dela sploh ni, pa naj potem zavijajo kolikor hočejo. In dokler slovenski narod klerikalcem povsod ne pokaže vrat, toliko časa ne more biti uspehov v narodnem oziru povsod tam, kjer gospodarijo klerikalci. Klerikalci pa naj položijo pred slovensko javnost račun o dohodkih »Slovenske straže« in naj pokažejo, kako so jih porabili v narodno obrambne namene. Potem bomo dalje govorili.

Ostajamo pa pri svoji trditvi, da narodno obrambno delo ne obstoja samo v denarju, ampak da mora v njem zmagovalni tudi vseslovenska narodna ideja, da je treba narod vzgajati v tem smislu, da si zna tudi sam priboriti svoje pravice. Klerikalci pa tako narodno vzgojo odklanjajo in s svojim protinacionalnim klerikalnim duhom zastrupljajo narod, da ima čim dalje manj odporne sile. Zato gre povsod sporedno s klerikalizmom narodni propad. K—c.

Pismo iz Gorice.

Malokdaj pride glas od naše strani, glas, enak tistemu klicu sobratov, ki se odklikuje po svoji svežosti, katerih močnatost in značajnost je enaka pojčemu jeklu, tresočemu se ob iskrenem krenemu. Kajti mi ne bijemo tako krutega boja — dasiravno smo večkrat v velikih stiskah — take borbe na življenje in smrt kakor rojaki naši ob sinji obali adrijski.

Ni s tem rečeno, da spimo, da so naši obrabi obrnjeni v temo; ne, tudi mi stojimo v tistih vrstah, ki hrepene po dnevu, po luči, prihajajoči od solnčnega juga. Naše oči koprnijo po svetlobi, naše roke ne omahujejo; dvigajo se na kvišku, kakor bi hotele siloma ukrasti nekaj solnčnih pramenov in jih prenesti v našo boja-željno, doslej snivajočo dušo.

Delo naše je mirno, izobrazba tiha, naše misli pa niso ne ponižne, ne skromne, kakor sploh misli tistih, ki upajo v bodočnost. Mrtvilo, ki vlada med nami, je navidezno, naše duše niso mrtve, naša telesa ne plavajo s klonečimi glavami v letargiji večernega somraka, temveč drhte v prerogjenju...

Solnce je, in dan in svetloba! In vse to preveva nas, nekatere v večji, druge zopet v manjši meri. Toda v eni reči smo edini: da živimo, da hočemo in zategadelj tudi zahtevamo pravico do življenja. In če smo bili doslej pod jarmom tujece, če so mogle naše duše mirovati in se niso naša trupla smela pregibati, je danes konec tiste žalostne dobe.

Seveda, kako naj človek izrazi željo, ki spi v njem, željo po svobodi, ko je njegov duh uklenjen v sramotne okove narodnega izdaj-

stva? Mi smo bili do danes žrtve žrtv. Potemtakem ljudi, ki niso mislili na prihodnost ne daljno, ne bližnjo, mogoče žrtve hlapca, ki ni sam vedel v zmedenosti svoji, kje naj prične svoje delo. Tako se je zgodilo, da ni vedel tak človek čisto sam, kaj je njegova naloga, ter se zazibal v mrtvo brezdelje. Sreča junaška nam je danes naklonila drugačne ljudi, apostole, oznanjajoče nov evanجيل, odvzela nam je pa slabice, plavajoče v medlih, čestokrat njim samim neznanih frazah.

Delo in življenje! Kdo ni še postal ob ti besedi, in se zamislil? Mogoče eden, mogoče dva, mogoče tudi nihče?

Prišli ste v največji sili, in nista šli molče mimo nas; tudi v našo dušo sta se zajedli, iskajoč svojih pravih poti.

Klerikalni moloh gine in gine, polagoma izginja s površja, tako polagoma, da svojega propadanja niti sam ne opaža. Izpite so moči druge stranke, ki je bila na površju doslej; na tistišče pa stopajo mladi ljudje, ki so marsikaj videli in poskušali, ter dele sedaj svoje znanje z drugimi. Tem ni beseda »izobrazba« le puhla fraza; sami so se prepričali, koliko vrednost hrani v sebi.

»Prosveta« je sestavila listo predavanj, o katerih spregovorimo še marsikakšno besedo in stavek v kratkem. Kratko rečeno: napredujemo. Ker pa napredujemo na podlagi novih idej, ne spadamo med konservativce. Da, tudi med nas je prišla luč, tudi mi smo spoznali ob tisti uri grenkoba udarcev usode do danes.

Od vzhoda do zahoda segajo klici bojnih tromb, in tedaj, v tem veličastnem trenutku, se obračamo k svojim gorjiskim rojakom: ali čutite te akorde, počoje himno novega življenja?

Preiščite svoje duše, dvignite svoje trudne glave: saj je tu začetek boljšega in lepšega. Pogledite prijatelji in sobratje, pogledjte te teptani proletarijati gorjiski za to zaveso: kaj se ne sveči nova zarja tamkaj, ali ne žari prihodnost v vsej svoji krasi? Brez biserov in demantov je, pa kljub temu velika in mogočna, kajti na njenem praporu blestita dve mogočni besedi: življenje in delo!

DOPISI.

Borovnica. Borovniški Sokol je res zelo nevaren, posebno pa njega podstarosta brat Petrovič. Vedel bi o tem več povedati tukajšnji kaplan Nastran, kateri si je tako prste opek, da bode imel za en čas zadosti. Prosim Vas, osem dni za farško sukno, to niso mačkine solze. Na ta način je šel na lim tudi predsednik čukov iz Rakeka, kateri je očital našemu bratu podstarosti take stvari, da ga je moral cerkniški sodnik posaditi za pet dni na hladno. Le tako naprej z Vašo kulturo, bodo vsaj ljudje vedeli, kakšni izobraževalci ljudstva ste. Morate li nam kaj takega pokazati? Sicer se ve, kdo je inscenator vsega tega, ampak tudi Vaša drevesa ne bodo zrastle do neba, za to bo že Sokol skrbel, da Vas ljudstvo spozna.

Pravico ljub.

Iz Maribora. (Na naslov g. dr. Koroška, kadar bode razpravljalo o delazmožnosti štaj. deželnega zbora.) Razmere v tukajšnji deželni bolnici silijo vse sloje, ki so zainteresirani na tem, da nastanejo v bolnici zopet človeške razmere, ki poti v javnost kot edino rešitev iz neznosnih in obče škodljivih, slovenskim davkoplačevalcem pa

naravnost v oči bijočih razmer. — Da ima uprava mariborske bolnice marsikatero nedostatek, ve vsakdo, ki je imel kdaj opraviti v tej bolnici. Posebno pa primanjkuje večkrat slovenskega jezika zmožne služinčadi. Tako se pogostoma zgodi, da je nameščen za strežnika trd Nemec, ki ne ume niti besedice slovenski vkljub temu, da je pretežna večina vseh bolnikov slovenske narodnosti. Pa kaj služinčad? Pogledimo si zdravnike, ki delujejo v bolnici in zdravijo v pretežni večini slovenske bolnike! — Vsi zdravniki, ki so nameščeni v mariborski bolnici, so ali trdi Nemci, ki slovenščine ne umejo ali nočejo umeti iz narodnega sovraštva. Sedaj pa si predstavljamo revnega slovenskega starčka ali revno slovensko mamico, ki prideta bolna v to vseskozi nemško bolnico. Ne glede na to, da je takšnemu zdravniku pravilna diagnoza silno otežkočena, če ne sploh nemogoča, ker bolnika ne razume, manjka v takšni zdravniški konzultaciji ono sredstvo, ki je v večini slučajev predpogoj, da človek zopet ozdravi, namreč zaupanje bolnikov v zdravnika. — Pa tudi v drugem oziru ni zdravniško osebje mariborske bolnice na višku svojega poklica. Kar se tiče izpolnjevanja službenih dolžnosti mariborskih zdravnikov v bolnici, so tukaj take razmere, da prekašajo morda celo one, ki vladajo v zaradi homatij prosluli Turčiji. Primarij kirurškega oddelka brez dopusta po sedem do štirinajst dni ne pride v bolnico in se sploh ne briga za bolnike. Ob takih priložnostih pošlje vključ strogo odredbam navadnega medicina brez doktorskega diploma, da ga nadomesti. Ta medicenec je namesto primarija v bolnici izvršil težke operacije, ki so se končale s smrtjo bolnikov. Kdor se hoče o tem natančneje informirati, naj povpraša ali v bolnici sami, ali pa pri g. Robiču, ki ima vrhovno nadzorstvo črez bolnice v deželnem odboru. Da je zdravniško osebje zgolj po političnem prepričanju nameščeno, osvetljuje sledeči slučaj. Ko se je šlo zato, da bi se izpraznilo mesto internista na bolnici zopet izpolnilo, bil je med prosilci tudi zdravnik, ki velja kot zelo vreden in izbiran v svoji stroki. Tudi zna slovenski in bi bil na bolnici izvrstna moč. Pa nemškemu »Volksratu«, ki edino odločuje pri oddaji služb, je bil premalo nemški in namestili so mladega zdravnika, ki sicer ni pristen Nemec, toda strupen sovražnik Slovencev. Da bi bil kdaj slovenski medicenec na mariborski bolnici nameščen, se še ni pripetilo, odkar ta bolnica stoji. In vendar bi bil vsaj takšen slovenski medicenec, že s tem, da občuje z bolniki slovenski, prava sreča za bolnike. Kaj pa naj poreče k takim razmeram slovenska javnost, ki skoraj izključno poseša mariborsko bolnico in je v deželnem zboru zastopana sedaj edino le po različnih »Korošcih« in »Verstovskih«? Javno vprašanje stavimo: ali se bode pri razpravljanju o delazmožnosti deželnega zbora stavila od strani kompetentnih slovenskih činiteljev zahteva, da se te turške razmere v bolnici temeljito odstranijo?!

Iz Gradca. Nekako pred 1 letom se je v Graški delavskih krogih zbudila misel, da bi si nabavili oder za gledališke predstave. Posrečilo se jim je zainteresovati za to idejo širše kroge. Tako se je sklenilo na sestanku, da naj bi ga napravila skupno društva: Čitalnica, Domovina, Ciril Metodova podružnica, Triglav in Tabor. Nabralo in obljubilo se je precejšnje svoto denarja v ta namen. Nastali so pa pomisleki, kaj bomo začeli z njim, ko bomo imeli lastno stavbo. Nikar ne živimo od samih sanj.

miril množico in prestrašil vse tiste, ki so ga poznali.

»Zabavajte se!« je kriknil z veseljem glasom. »Luč božja, gospodje, kaj pomenijo ti pepelnici obrabi! Naglo, naglo! Ples naj se nadaljuje!«

Takoj nato pa je dodal tako, da ga je slišala vsa neposredna okolica:

»Vojvodinji Fontenbloški se je bledlo... Včasih jo popade... sicer pa trdijo zdravniki, da bolezen ni posebno nevarna... Jutri že ne bo več sledu o tem!«

Zamela njegove roke je povedala, kar so usta zadržala.

Vesela se je obnavljala z velikim šumom; med zabavo pa se je širila vest, da napada novodošlo kraljevo metreso blaznost.

Ten je bila tudi razloga za njeno čudno vedenje, odkar je bila stžopla v dvorano, za njeno brezgibnost in za čudno strmenje njenih oči.

Zenske so mislele same pri sebi:

»To je dobro!«

Moški pa so si pošepetavali:

»Škoda, škoda!...«

In to bilo vse. Žileta je slišala čisto natančno, kaj je rekel kralj. Razumela je njegove besede. Toda ni mu marala odgovoriti, marveč se je vrnila na svoj sedež in se pogreznila v prejšnjo brezgibnost do vseh ljudi in vseh reči.

Zdelo se je, da je kralj pozabil dogodek; smejal se je v krogu svojih intimnih... toda v njegovi glavi je vrvelo neurje... Premišljal je, s kakšnimi sredstvi bi mogel streti neukrotljivi značaj pogumne deklice... kako bi jo omehčal in upognil po svoji volji...

Bila je njegova hči.

Ljubil jo je kot takšno.

(Dalec)

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dolge.)

»Sir, našli smo ga na kolenih...«
»Čisto samega v oddaljeni dvorani...«
»Jokal je kakor pijan...«
»To je šala!«
»Da, Tribulet! Ta pa, ta!...«
»Gre in plaka v kotu, daleč od veselice...«
A začul se je Tribuletov glas: zvenel je strašno, skoraj zlovese:

»Bilo je zato, da bi se vi smejali, gospoda!«
»Bravo! Vivat! To je norec!... Živel Tribulet!«

»Tih!« je ukazal kralj. »Razmeknite se, gospoda; vsi naj vidijo mojega norca... Stopite semkaj, gospod Flerial!«

Žileto je prešinil silen trepet. Obrnila se je k Tribuletu. Videla ga je in ga spoznala.

In še tisti trenotek je razumelo plemenito dete vso strašno komedijo, ki jo je bil pripravil kralj.

In že v istem trenutku se ji je zahotelo odgovoriti tej komediji, kakor zasluži. Njene oči so obvisle na Tribuletu...

Povedati moramo, da Žileta nikdar ni skrbela, kaj dela mož, ki ga je imenovala svojega očeta. Čudila se je sicer, zakaj ne stanuje v hiši ob trahorskem zidu in zakaj so njegovi poseti tuintam tako redki... toda nikoli ni izpraševala gospoda Fleriala in je ohranila zase tudi podmene, s katerimi si je izkušala razložiti čudnost in zagonetnost tega položaja...

Današnji dogodek pa ji je razložil z brezobzirno brutalnostjo vso to negotovost!

Gospod Flerial ni bil nihče drugi kakor sloveči Tribulet.

Njen krušni oče je bil dvorni norec.

Rekli smo, da je obvisel njen pogled na Tribuletu...

Tribulet pa je ni pogledal v obraz.

Rekel si je bil v junaški neustrašenosti:

»Saj me ne bo spoznala! Ljubše mi je, da me ni spoznala!«

In stal je pred kraljem ter se zdel še bolj sključen in grbast kot po navadi; sam je pretiraval skrivnost svojih nog, kakor da bi se hotel izpremeniti v ostudno žival, trudeč se, biti tako popolnoma Tribulet, da Žileta ne bi mogla spoznati v njem Fleriala...

»Norec«, je vzkliknil kralj s pritvorjenim srdom, »kaj si pa delal tako daleč od veselice? Zakaj ne opraviš svoje službe, ki ti velevala, skrbeti nam za smeh?«

Tribulet je hotel odgovoriti...

Toda zgolj hropenje se mu je izvilo iz grla...

Pošastno rezanje mu je izpačilo obraz, in z velikim šumom je stresel svoje kruguljčke, da ne bi slišali njegovega ihtenja...

In res ga ni slišal nihče; slišala ga je le ena — Žileta!

Ona edina je videla solze na njegovem obrazu, izkrivljenem v režeči grimasi...

In prešinila jo je čudovita misel...

Vstala je in stopila k Tribuletu.

Osupla tišina je zavladala vsenaokoli; razgovor je utonil v prestrašenem molčanju.

Ona pa, smehljaje se kakor tistikrat v Mantu, je stopila k Tribuletu in mu obrisala z obraza solze in curilajoči znoj.

Kralj je vstal, tresoč se gneva.

Ko je za penzionirane gospode, in ne za nas, ki nam pljuje kri po žilah s podvojeno silo, ko vidimo, kako se slovenski proletarijat izgublja v valovih nemškega morja. Premislimo, kdo nam pomore do lastne stavbe. Mogoče kak bogat rodoljub? Izkušnja kaže, da ne. Mogoče slovenski denarni zavodi? Ti so sami v krizi. Mogoče rodoljubi po slovenski zemlji? Ti že itak ječe pod težo narodnega davka. Mogoče Čehi! Ne, ti bodo pomagali sebi priti na površje. Nekdo je sanjal v »Slogi«, da bi se združila vsa slovanska društva v Gradcu, ne ozi-rala se na politično mišljenje. Lepa ideja — a žal je ostalo le na papirju. Toraj mislimo tre-žno, na lastno stavbo še ni misliti tako kmalu. Da pa je oder potreben, to pa kdor pozna gra-ške razmere ne more oporekati. Ta ideja ne sme zamreti, mi se hočemo izobraziti, hočemo sredstev, ki bo slehernega graškega sloven-skega delavca pritegnilo na slovensko prire-ritev, kjer se bo navduševal za narod, kjer bo videl in spoznal, da smo tudi Slovenci kul-turni narod. Zatorej kličem vsem narodnim Slovincem primimo za sekire in tešimo ladjo, dase ne potopimo v valovju nemškega morja!

Crtnir.

Iz Zagorja ob Savi. Dovolite gospod ured- niki, da se zopet enkrat malo vidimo. Nimamo sicer navade kaj kritizirati, ali kadar sila do vrhunca prikipi, se pa bog oglasi. Tako pravijo pri nas ljudje in tako je tudi z nami. Kaj se vse sme storiti v naši občini to presega že vse me-je. Osebnega varstva ne poznamo, ker mo- rajo gospodje orožniki balinati, da celo za tat- vino se ti ljudje ne zmenijo. Znan nam je slučaj da je neki delavec ukrad pri g. Modru v To- pličah 15 K, kar je g. Moder prijavil naši o- rožniški gospodi, a ta se ni menila za to. Mnogo- krat je mirni pasant napaden, seveda gospodje orožniki doma za pečjo sedijo pod patronanco klerikalnega stražmojstra Legata, ki je znan po Zagorju, kako rad nemško tolče kot bakšen Komljanec iz »Tajč pema«. Minulo nedeljo so se zopet stegli fantje v Rosijevi gostilni na Švepovni, kjer so nekemu mirnemu fantu zre- zali desno roko. Sploh ni varno hoditi skozi to vas. Seveda naša občina je azil vseh ponoč- njakov, ker gospodu županu je na srečo kegl- ljanje, orožnikom balinanje, občinskim odbor- nikom pa mirno spanje pravičnega. Gospoda, vsaj za varnost mirnih občanov skrbite, za- kaj vas vendar plačujemo?!! Če ta mirni o- min ne pomaga, se bomo pač na višjo instanco obrnili! Toliko za danes!

DNEVNI PREGLED.

Načelo večine. Kadarkoli opravičujeta Tisza in Lukacs svoje brutalno početje, ki bje v obraz najprimitivnejšim načelom parlamenta- rizma, se z uprav bečarsko nesramnostjo skli- cujeta na načelo večine, ki daje po njuni razlagi večini v ogrskem državnem zboru pravico, da postavi manjšino, ki hoče parirati, enostavno z brahialno silo pod kap. — Te besede čitamo v »Zariju« od pretekega četrtka. Resnične so! Ampak čemu hoditi iz Ljubljane na Ogrsko v Budimpešto, ako se hoče dokazati, kako oligar- hija in politična nemoralna opravičuje nasilnost načela večine? Ali ni iz Ljubljane najbližja pot v Ljubljano samo na Kongresni trg v deželni dvorec? Tu vidimo načelo večine uveljavljati na isti način in z istimi sredstvi kakor v ogr- skem državnem zboru. — Tisza je poklical v ogrski parlament policaje, Fran pl. Šuklje pa je poklical v kranjski deželni zbor paznike iz pri- silne delavnice, ki naj bi svoj čas poslanca Turka in Supančiča vrgli iz zbornice. Ali ni bru- talna sila potisnila poslanca Reinsnerja in Rib- nikarja iz deželnega zbora? Ali se ni klerikalni poslanec Demšar zaletel v slabotnega poslanca Ur. Novaka, ga sunil v prsi in ga skoro podr- l na tla? Ali se ne kaže že vsa štiri leta, odkar zbo- ruje kranjski deželni zbor v sedanjih sestavi, da je manjšina brez vsake moči. Ker jo mori in tlačijo klerikalno načelo večine, ki je popolnoma identično z načelom nasilstva in demagoštvu? Ali ni načelo večine pozabalo slovenski vseučil- lišni fond v znesku 750.000 K? Ali ni načelo večine sistriralo mestno avtonomijo v Ljubljani, v Idriji, v Kamniku, kjer so vladali komisariji, oziroma gerenti? Ali ni načelo večine vrglo iz vseh javnih zastopov vse napredne elemente, kakor da bi ne imeli nobene druge dolžnosti, kakor samo plačevati davke? Ali ni načelo ve- čine edino krivo, da še danes strda kranjsko učiteljstvo? Ali hočete še kaj več dokazov, da se načelo večine izvaja do pičice natanko tako na Kranjskem kakor na Ogrskem? Dejanja go- vore — beseda naj umolkne! Žalostna je naša slava, ki hodi po zaslugi klerikalcev čisto spo- redno s slavo madjarskega bečarstva! Obema je krona — načelo večine! Kadar se pa kolesce zasúče — kaj bo pa potem?!

Važna deželnozborna nadomestna voli- tev se vrši danes v Pulju. Združeni Hrvati in Slovenci se bodo bojevali za svoj lastni man- dat, katerega so jim pri zadnjih volitvah iztr- gali Italijani z večino štirih glasov. Ker je do- sedanja italijanski zastopnik tega okraja lan- sko leto umrl, se ima danes odločiti, ali osta- ne ta mandat v rokah Italijanov, ali pa si ga pribore Hrvati in Slovenci zopet nazaj. Itali- jani kandidirajo znanega hrvaškega renegata dr. Antjeviča, Hrvati pa g. Stihoviča. Na obeh straneh delajo z mrzlično naglostjo. Zlasti Ita- lijani napenjajo vse sile, da bi ta mandat za vedno iztrgali Slovanom iz rok. Kakor se nam poroča, se jim načrt najbrže ne posreči, kajti šanse slovenskega kandidata Stihoviča so vsled poloma pujske kamore zelo ugodne. Če še danes ne zmagaajo Hrvati, potem je čisto gotovo, da je ta mandat zanje za vedno izgub- ljen.

Hrvaška zdravniška zbornica proti izve- denecem v Jukičevem procesu. V petek zvečer je vršila v Zagrebu redna seja hrvaške zdravniške zbornice, na kateri se je tudi raz- pravljalo o postopanju zdravniških izvedencev v Jukičevem procesu. Tekom živahne debate so se splošno konstatiralo, da sta zdravniška

izvedenca v Jukičevem procesu postopala na- ravnost sramotno za medicinsko znanost. Ko- nečno je bila sprejeta sledeča resolucija: Skupščina zdravnikov kraljevine Hrvaške, Slavonije in Dalmacije sprejme sledečo resolu- cijo: 1. Sodni izvedenci v procesu Jukič v tem slučaju niso izvršili preiskave z vso točnostjo in objektivnostjo, kakor to zahtevajo norme medicinske znanosti, 2. S pristranskim postop- anjem takih zdravnikov pada ugled hrvaških zdravnikov pri tujih strokovnjakih in laiki. 3. Radi tega skupščina zdravnikov v obrambo medicinske znanosti in zdravniškega ugleda odločno obsoja to in vsako enako postopanje. Resolucija je bila sprejeta enoglasno od 60 zdravnikov. Radovedni smo, kaj porečeta k temu sodna izvedenca v Jukičevem procesu in njih gospodar komisar Čuvaj!

Profesor Sever se pritožuje. Ko je kano- nik Žlogar v »Dol. Novicah« priobčil izjavo v kateri obžaluje, da je v zadevi članka »Pod svobodnim solncem« nasledel mistifikaciji od stran profesorja Severja, smo bili radovedni, kaj poreče javno desauvirani c. kr. profesor Sever k taki kvalifikaciji od somišljenika nje- gove stranke. Profesor Sever je bil s to izja- vo izpostavljen javni sodbi, češ, profesor je, pa bolj ljubiti laž kot resnico. In Sever se je res postavil v obrambo svoje časti. V zadnjih »Dol. Novicah« priobčuje »Poslano«, v katerem očita kanoniku Žlogarju in vikariju Supinu, da ni- sta resnice govorila, ko izjavljata, da ju je Sever glede kritike o občinskem gospodarstvu nalagal. Tudi onadva sta bila z njim vred pre- pričana, da je on Sever resnico govoril. Po- sebnost pa se Sever pritožuje, kako sta omenje- na dva njegova somišljenika mogla brez nje- gove vednosti še le tik pred poroto razpolagati z njegovim imenom. Ja, gospoda, krha, stra- šno se krha »sloga«, med vami. In to je prav, o tako prav!

Cvetični dan v Idriji. Iz Idrije nam poro- čajo: Kakor smo vam že javili, je naš prvi cve- tični dan, prirejen preteklo nedeljo, sijajno uspel, kakor misimo pričakovali. Sedaj, ko so sklenjeni in poravnani vsi računi, smo poslali v Ljubljano 786 K 61 vin., to je vsota, ki se lahko z njo po- našamo in ki najjasneje dokazuje razumevanje idrijskega prebivalstva naših kulturnih potreb. Ako uvažujemo dejstvo, da morda ni kraja na slovenskem ozemlju, kjer bi imeli toliko narod- nega davka kakor pri nas, ako nadalje pomi- slimo, da imamo prebivalstvo razcepljeno na tri stranke, četrti del pa stoji pasivno ob strani, moramo uspeh prvega cvetličnega dneva pri- pisati le skrajni, res zgledni in vzorni poštvo- valnosti, ki je vredna toliko večjega priznanja, ker ustvarjajo pretežni del idrijskega prebiva- lstva delavski sloji. Ko bi imeli več prodajalk in več cvetk, bi gotovo dosegli vsoto 1000 K, sedaj pa so predmetja ostala skoro neudele- žena, ker so imeli prodajalke — po večini So- kolice — preveč dela v mestu samem. Ves apar- rat je funkcioniral točno, in vse prodajalke cvetk so delovale neumorno od 7. jutraj, da so do opoldne spravile v denar vse cvetice, kolikor jih je bilo na razpolago. Njih rodoljubno in po- štivovalno delo moramo iskreno pohvaliti. Edino njihova zasluga je, da je bila skoro vsa Idrija v cvetkah, ki so jih kupovali tudi neka- teri nasprotniki takim priredbam in društvom, ki jim je dohodek cvetličnih dni namenjen. Se- veda je bilo čuti tudi nekaj sirovosti, nekateri zagrizenci so se nalašč nastavljali, da bi mogli potem govoriti o vsiljivosti, toda prodajalke, same cvetkam enake, so šle mimo sirovosti in izživacev na uspešno delo ter so oboje kviti- rale — s preziranjem. Prav je tako! — Tudi gledališka predstava prejšnji večer in veselic v nedeljo popoldne sta lepo uspeli. Otroci pa so imeli svoje veselje s skiptičnimi slikami. V celoti je bil naš cvetlični dan res lepa in ve- sela prireditve. Prekosili smo z njo celo večje in bogatejše kraje.

Trganje lepakov je nemara postala specia- liteta idrijskih klerikalcev. Kadar katero na- prednih društev naznani svojo priredbo z le- paki, gotovo jih je nekaj drugo jutro raztrga- nih. Tako se znašajo gotovi ljudje celo nad ne- dolžnim papirjem. Poklicani varnostni organi naj malo pazijo, kdo se peča s takim roko- delstvom.

Zaradi ropa in uboja je bil pred maribor- sko poroto dne 26. t. m. obsojen 17letni vini- čarski sin Janez Sattler od Sv. Urbana pri Ptuj na 12 let težke ječe. Dne 1. junija t. l. se je splazil v stanovanje viničarke Uršule Zelen- ko, ki je prodala 25. maja telico za 109 K, jo ubil s sekuro in vzel denar. Sum je takoj padel nanj. Našli so pri njem, ki je udan šnopsu in je vkljub mladosti bil že večkrat kaznovan, kr- vavo srnjico in krvavo suknjo.

V znamenju remelja in srpa. Gašper Do- linar je krojač v Mošah na Gorenjskem. Oze- njen je in ima 6 otrok. To vse je jako lepo. Lepo pa ni, da se Gašper Dolinar večkrat na- piše in da je v pijanosti razgrajal vseh razgra- jačev. 29. julija t. l. je kosil na travniku. Imel ga je seveda po stari navadi precejšnjo mero pod kapo. K nesreči ga je zagledala posestni- kova žena Marija Kristanc, ki ima to nesrečo, da ji je jezik predolgo zrastle. »Ja, ja, Dolinar, ti pa kosiš na tujem, ne na svojem.« je dala du- ška svoj pripretanki vesti s temi besedami. Ga- šper Dolinar pa se je čutil globoko užaljenega v svojem srcu, sklonil se je, nabral kamenje in ga začel metati za Marijo Kristanc. Pa ni je zadel niti enkrat. Kako jo bo, ko mu je pa roka omahovala in mu dajala vedno drugačo smer, kakor je on hotel. To je bilo seveda za- radi božjih kapljic. Vendar Gašperju se je zde- lo, da zasluži Kristancovka plačilo za svoje blebetanje. Ko je videl, da njegovo kamenje nima uspeha, kakršnega si je on želel, je zgra- bil poldrugi meter dolg krajnik in je vdaril z njim Kristancovko. Ta pa je imela isti čas v roki srp, pokazala ga je Gašperju in ga pri- merno z njim oplazila, tako da je začela Do- linarju teči kri. To je pa Gašperja zelo razjezo- lo in ker se je bal priti Kristancovki v bližino, da ga ne bi vnovič zaznamovala s svojimi srpom, je zgrabil več metrov dolg, štiriojgi remelj

in je počil z njim Marijo Kristanc z vso močjo po roki, tako da se ji je ta pri tem zlomila. Za to njegovo junaško delo mu je prisodilo de- želno sodišče 4 mesece težke ječe, poostrene s postom in s trdim ležiščem vsakih štirinajst dni. Razen tega bo moral Gašper Dolinar pla- čati Marijo Kristancovi 50 K za bolečine in 5 K za zdravniško pomoč. To ga bo menda izu- čilo, da ne bo več božal ljudi z remelji.

Skrajna brezbriznost. Kolikrat smo že pravili in pridigovali: »Ne puščajte otrok brez nadzorstva! Kako lahko se pripeti velika ne- sreča, ki zahteva otrokovo smrt! Stariši, vi ste odgovorni za svoje otroke, vi ste odgovorni za njih življenje. 20. avgusta t. l. je vsled brez- briznosti Marije Kristan, posestnikove žene na Viču, padla v bližnjo, nezavarovano Grada- ščico njena poldrugetna hči Marija. Par ko- rakov od hiše teče potok Gradaščica, ki ima na tem mestu strma bregova. Gospodarska poslopja Kristanovih se nahajajo na obeh stra- niah Gradaščice in drži od enih do drugih most, ki je prav malo zavarovan. Omenjenega dne je šla Marija Kristan s svojimi štirimi otroki iz hleva, v katerem ima opravila z 9. repi čez most k hiši. Pred hišo je sedel njen oče, star mož. Najmlajše dete ji je začelo jakoti v naro- čju, zato je šla za deset minut v hišo, da ga je nadvojila. Očetu pred hišo je prepusila osta- le tri otroke v oskrbi. Ko se je vrnila čez deset minut iz hiše, je takoj pogrešala svojo pol- drugoletno Marijo. Tekla je k potoku in je rav- no videla kako je potegnil zidar Čebul otroka iz Gradaščice. Kakor se je Čebul izrazil, je bil otrok, ko ga je potegnil iz vode še topel, toda že mrtev. Nihče ni mogel priklicati nazaj mla- dega življenja. Za svojo brezbriznost se je za- govarjala Marija Kristan včeraj pred dežel- nim sodiščem, kjer je prišlo na dan, da se je leta 1907, vtopil eden izmed Kristanovih otrok. Takrat se je moral zagovarjati zopet oče. Ker obtoženka še ni bila nikdar prej kaznovana, ker vlada o nji kot materi in gospodnji zelo dobro mnenje, ker ni bilo na dan nesreče nje- nega moža doma in se ni mogla vsa njena skrb koncentrirati na otroke, jo je sodišče ob- sodilo le na tri dni strogega zopora, kar je vsekakor mila sodba.

Vroč kri. 21. julija letošnjega leta so pili v Matjanovi gostilni v Šmartnem na Gorenj- skem domači fantje in fantje iz Zgornjih Tuhinj. Lepo je tekla zabava, lepo so pili fantje no- benega prepira ni bilo med njimi. To se pravi: sporazumeli so se med seboj. Vse bi bilo do- bro, ko ne bi bilo tega pretegega vina. Fantje so mislili, da bodo oni zmagali vino, pa se je zgodilo narobe. Prvi so odjadrali iz gostilne Tuhinji, za njimi pa Šmarčani. Ko so bili Tu- hinjci zunaj, so naenkrat začutili v sebi veli- kano moč, ki jim ni dala miru, da je ne bi razglasili po svetu z znanimi fantovskimi »auf!« Če se pa v sosednji vasi ponoči »aufa« ni to nikdar povsedeč domačim fantom, ki so kakor pooblašeni braniti pravice in mir svoje domače vasi. Samo to je preglavica, da se na- pravi navadno na tak način z miru le nemir. Torej Šmarčani niso bili zadovoljni s »aufa- njem« tuhinskih fantov. Zato so jo udri z zdru- ženimi močmi za onimi. Boj se je razvil na čeli črti. Med njim seveda ni manjkalo noža in Janez Prašnikar iz Šmartna ga je naenkrat začutil na prsih in na hrbtu. Lastnik tega noža je bil 20letni Franc Jeglič iz Zgornjih Tuhinj, ki pa se je pred sodiščem izrazil, da noža sploh še imel ni pri sebi; pač pa ga je imel njegov »komarad« neki Hribar. Obtoženec je dobil vsled lahke telesne poškodbe, izvršene nad Janezom Prašnikarjem 5 dni strogega zopora. V lukni bo lahko hladil svojo prevročjo kri.

O morilcu Polcu. Kakor smo že poročali, je bil v Judenburgu umorjen Franc Schwarz, trgovec s konji. N sumu je bil takoj 42letni me- sarski pomočnik Dominik Polc iz Judenburga, ki je nenadoma izginil in pošiljal umorjenčeve- mu bratu brzojavke, da ne bi ta pogrešil tako hitro svojega brata. Orožništvo je začelo za- sledovati omenjenega Polca, toda doslej se ji še ni posrečilo najti morilca. Polc je tudi na sumu, da je umoril konjskega kupca Josipa Mörtha pri Predingu. Kakor se poroča, se je Polc najbrže nahajal po umoru na sejmu v Sv. Andreju, kjer pa je izginila po njem sled. Po- tom železnice mu bo pač težko ubežati, ker imajo uradniki na postajah, ki so bili takoj o tem obveščeni, zanj zelo ostro oko. Detektivni nad- zornik Jöbstl je prišel včeraj popoldne v Gra- dec, odkoder se je takoj napotil na mesto umo- ra, kjer bo nadaljeval svoja raziskovanja. Kov- ček, v katerem je bilo truplo umor. Schwarz, je bil včeraj na južnem kolodvoru v Ljubnem konfisciran. Kovček se je nahajal nekaj dni po umoru v Knitenfeldu in je bil naslovljen na ne- kega spediterja v Lipnici. Notranjost kovčka je s krvjo pomazana in nato še s tinto. V kov- čku so našli krvave cunje, klobuk in s krvjo oškropljeno vajino. Vse te stvari so prenesli na okrožno sodišče v Ljubnem. Policijskemu nadzorniku Jöbstlu se je posrečilo odkriti, kje se je nahajal Polc v zadnjih dneh. Polc je pri- bežal k nekemu svojememu tovarišu, s katerim sta bila skupaj v zaporu. Moža — Strobl se ime- nuje — so takoj pridržali v preiskovalnem za- poru, ker Polca dobro pozna in ki ve, kakor se zdi, za Polčeve namere. Prišli so tudi na to, da je dobil od Polca del roparskega plena, da bi bil s tem onemu bog olajšan. Splošno se sodi, da je Polc neke skrivati ali pa da se potika po gozdih. Neka sled kaže tudi na Egydi, kjer pa se naenkrat izgubi. Prijeti Strobl je izpovedal, da je spremil Polca na kolodvor v Lipnici in da mu je ta rekel, da se pelje k nekemu prijatelju v Ehrenhausen. Sedaj se je nadaljeval lov na morilca v Ehrenhausenu. Ker pa Polc tam ni izstopil, pelje sled v Maribor, odkoder pa so telefonskim putem sporočili, da Polc tudi tam ni izstopil iz vlaka in da se ne nahaja v Ma- riboru. Morilec Polc je tako popisan: Obleden je v modro lovsko krago, na glavi nosi plišast klobuk olivne barve z zelenim trakom, na sebi ima obleko in čizme. Polc, ki je bil petnajstkrat že predkaznovan, hodi k svojim prijateljem, s katerimi se je spoznal v zaporu,

na obiske. Zandarmerija je neprestano na delu. Po najnovejšem poročilu so aretirali včeraj morilca Polca v občinski pisarni v Ljutomeru.

Ljubljana.

Nadomestna deželnozborna volitev. Pri včerajšnji dopolnilni deželnozborni volitvi iz kurije večpsestva sta bila soglasno izvo- ljena knez Hugon Windischgrätz in Karol Mulley, sodni svetnik v. p. v Mirni. Oddanih je bil 49 glasov.

Tridesetletnica. Danes je trideset let, kar se je otvorilo naše deželno gledališče. Sko- raj bi bili pozabili na ta jubilej, ki nas spominja veselega težko pričakovanega dne, ko je pred 30 leti slovenski narod prvič mogel pred svet- om pokazati, da ima važen kulturni zavod — svoje gledališče. 30 let je torej prešlo. Cela ge- neracija! Ne dopušča nam čas in prostor, da bi se obširneje pečali z jubilejem, ki nam budi to- liko spominov. Ali ni žalostno pomisliti na to, da bi bili skoraj slavili ta jubilej brez — gleda- lišča? Stojimo tik pred novo sezono. Ali ne gle- damo danes s hvaležnostjo in priznanjem na vse one, ki so pred 30 leti stali ob začetku na- šega gledališča. In otroci naj bi bili slabši od očetov. Slavimo letošnji jubilej v ljubezni do naše »Taliže« in skušajmo s skupnim delom po- vzdigniti našo gledališko umetnost, ki naj pred svetom pokaže naš napredek. Morebiti bi bilo umestno, da se ta jubilej tudi v gledališču pri- merno proslavi.

Otvoritev umetniške razstave v Jako- pičevem paviljonu. Tiho in brez velikega krika smo dobili krasno jesensko razstavo v Jakopi- čevem paviljonu. Preden so jo oznanjali pla- kati, je bila nam odprta. Včeraj ob pol štirih se je zbralo k otvoritvi mnogo uglednih oseb in zastopnikov: gospod župan dr. Ivan Tavčar, gospa deželnega glavarja dr. Šusteršičeva (de- želni glavar dr. Šusteršič je bil zadržan), gospa baronica Schwarzova (deželni predsednik ni bil v Ljubljani), poleg tega so prišli k otvoritvi: ravnatelj obrtne šole g. Šubic, ravnatelj Maher, mestni svetnik g. Zarnik, Fran Govekar, doktor Mantuani, gospa dr. Šlajmerjeva itd. V pavil- jonu so se zbrali naši umetniki gg. Jakopič, Vavpotič, Zajec, Dolinar, Stenzen, Stefec, Ga- spari in drugi. — Razstava nas je presenetila s svojim bogastvom. Posebno nas veselila, da so na razstavi zastopani skoraj vsi naši umet- niki. Razstave se je udeležilo 29 slovenskih umetnikov, ki so razstavili 252 del. Po številu je torej ena največjih razstav, kar smo jih imeli v Jakopičevem paviljonu. Pa tudi po delih nudi sedanja razstava velik užitek. — Ako začnemo pri kiparjih, najdemo tu pred vsem našega Zajca s kipi, skupinami in skicami: posebno živa je skupina »Požar«, »Krotenje Samsonovo«, »Poljub«, »Zvečer od delca«, »Vaze« itd. Poleg Zajca je Lojze Dolinar s svojim »Askercem«, z »Izganci« itd. Tretji izmed kiparjev je Ste- fic »Magdalena«, »Križanje«. Naši slikarji so podali toliko del, da jih moremo le na kratko omeniti: mojster Jakopič je razstavil šest slik in več skic, posebno marljiv je bil Vavpotič, ki je razstavil mnogo portretov (Alma, Šuklje) in nekaj slik z domačimi in verskimi motivi. Franke je razstavil nekaj lepih pokrajinskih slik v starem žanru, Jama je poslal iz tujine (Düsseldorff) tujih pokrajinskih motivov (29 slik) — tudi Grolharja vidimo zopet, pa le v eni sliki, ki je menda iz njegovih zadnjih in kaže prizor »Na polju«. Peter Zmitek je poslal sedem slik iz svoje delavnice. Ferdo Vesel je poslal iz svo- jega dolenskega zatišja stare motive s starin- skim koloritom. Veliko pozornost vzbuja zbirka Hinka Smrekarja, katerega karikature in do- vtipi imajo v naši umetnosti svoje mesto. »Na Klek« in pravilnice pa kažejo še mnogo več. Tudi Anica Zupan se je pokazala z več slikami, ki pričajo o talentu, vabijo jo že okrajne moderne smeri (kubizem), Stenzen je razstavil pokra- jinske slike, kakor smo ga videli že na prejš- njih razstavah. Tudi Gaspari je razložil par ljubkih motivov. Magolič je znan po svojih sli- kah iz Ljubljane in okolice. Razstavil je trinajst slik, Poleg teh najdemo na razstavi tudi drugo sliko, nam neznana imena: Berneker, Gustin- čič, Klemenčič, Napotnik, Perhavec, Tratnik, Klein-Sternen, Santel Saša in Henrika, Gašpe- rin, Gerbič in Rupert. Pridni so bili naši umet- niki, zato je bogata jesen. Vsi, ki želite lepote, pojdite in pogledajte.

Nogometna tekma. Danes popoldne ob 3. se vrši na igrišču ob Lattermannovem drevo- redu nogometna tekma med moštvi ljubljanske »Ilirije« in »Vzajemnosti«. Pri zadnji tekmi je bila poražena »Vzajemnost« z 0:7 in je torej današnja tekma pravzaprav revanche-match. Tekma obeta biti zanimiva. Na eni strani se je »Vzajemnost« v prav kratkem času močno popravila, na drugi strani je pa za »Ilirijo« ta tekma boljši training za še sprejeto tekmo s celovskim moštvom prihodnje nedelje. Ker ima »Ilirija« pri vseh tekмах z zunanji moštvi vedno primanjkljaje, je vpeljana tudi za to tekmo vstopnina in sicer sedeži po 1 K, sto- jišča pa po 40 vin. Dijakom, ki se izkažejo s šolskimi legitimacijami, se vstopnina zniža na 20 vin.

Okradeni poštni sel. Poštni sel Franc Dečman iz Spodnje Hrušice je preteklo nedeljo pustil pošto torbo s pismi in denarjem v ku- hinji poštnega mojstra in župana Korbarja. Ko se je vrnil, je zapazil, da sta zginila iz torbe dva stotaka. Orožništvo, ki je bilo o tatvini ta- daj obveščeno, je takoj sumilo, da je izvršil tatvino bivši poštni sel Anton Sušnik, ki je se- daj uslužben v Ljubljani. Zato je orožniška po- staja o tem takoj obvestila ljubljansko policijo, nakar je Sušnika neki detektiv te dni aretirat na Turjaškem trgu. Sušnik je tatvino takoj pri- znal, ohenem pa izjavil, da je že ves denar v družbi več fantov in nekega dekleta zapravil po gostilnah. Ker tatvina po dosedanjih posta- vah še ni dovoljena, se bo moral Sušnik zago- varjati radi tega pred sodiščem.

Našel se je zavitek kartonov. Kdor ga je izgubil, ga dobi pri g. Valašku na Emonski cesti št. 10.

Nočno skovikanje čukov po Štepanji vasi in Bizoviku. Štepanjski čuki imajo to lepo navado, da kar ne morejo živeti brez kravalov ponoči. Ker jim je domača vas premajhna, hodijo še v sosednje vasi, kjer vedo, da je dosti Marijinih devic. Tako prebivalci v Bizoviku nimajo nikdar miru pred nočnim skovikanjem čukov okrog oken Marijinih devic. Nekatere Marijine device so celo tako vnete za te nočne ptice roparice, da spuste kar po tri na eno streho. Opozorjamo g. načelnika, naj jih malo posvari. G. župana Korbarja na vprašamo, če za te vrste ptic ni nobenih postav. Odločno protestiramo proti temu, da bi nam ponoči trobili okoli hiš, kakor bi prišli s kakkega izleta, in nam tako kalili nočni mir. Čuki so sicer v resnici nočni ptici, zato pa je treba gledati, da se ta golazen kolikor mogoče hitro izžene iz naših krajev.

— **Predrzen vlom.** Ko je preteklo noč ob 1. uri nadstražnik I. ljubljanskega zavoda za straženje in zaklepanje g. Košič revidiral v hiši gospoda Bonača v Selenburgovi ulici, našel je na dvorišču v bližini vrat, ki vodijo v trgovino na tleh pelerino, poleg te nahrbtnik, v katerem je bilo 1 kladivo, 5 vetrihov, 3 pile in 3 navadni ključji. Omenjeni nadstražnik naznanil je to sumljivo najdbo policiji, s katere pomočjo se je v hiši vse natančno pregledalo. Vlomljeno ni bilo nikjer in tudi človeka se ni našlo nobenega. Na zahtevo policije izročil je nadstražnik zavoda, ker je moral svojo revizijo nadaljevati, ključje od večnih vrat policiji, katere je nadaljno straženje hiše prevzela. Ko pride jutraj ob 4. uri omenjeni nadstražnik k hiši gospoda Bonača, so mu naznanili, da je bilo med tem časom vlomljeno.

— **Kinematograf »Ideal«.** Še danes in jutri »Evharistični kongres« z Njegovim Veličanstvom cesarjem Franc Jožefom I. in s celim cesarskim dvorom. »Papež Pij X. in Vatikan«, prvi in edini kinematografski posnetek papeža. Sijajna drama »V deželi levov« splošno dopada. Jutri v »Noči ljubezni in smrti«.

Opozorjamo na oglaš »Prve ljubljanske higijenične mlekarne« in priporočamo.

Trst.

Slovensko gledališče v Trstu se otvori danes (nedelja) ob 8. zvečer z rusko revolucijsko dramo »Moloh«.

Narodno socialno mladinsko organizacijo v Trstu zastopa na kongresu slovanskih nar. soc. mladinskih organizacij, ki se vrši te dni v Pragi, njen predsednik brat Josip Požar.

»Dan« pri Sv. Ivanu. Pri Sv. Ivanu se je »Dan« močno razširil. Umevno je, da klerikalci, katerih je v tem kraju vedno manj, to ni povolji. »Dan« se je razširil zato, ker piše pravično, ne oziraje se na nobeno stran, klerikalni »Slovenec« pa izgublja tla dan za dnem, ker se zna toliko po krščansko lagati. Skrajni čas, da je večina izpregledala. »Dan« bo že skrbel, da izpregledajo vsi, ter se pričnejo z gnusom obračati proč od klerikalnih breznamernih cunj.

Veseliča delavcev Lloydovega arsenala, članov Nar. del. organizacije se vrši danes (nedelja) v gostilni pri Tirolcu pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji. Ob 2. popoldne bo zbirališče pred konsumnim društvom »Jadrani« pri Sv. Jakobu. Od tam odhod z godbo in društveno zastavo na veselični prostor. Vstopnina 40 vin. za osebo.

Rodoljub Sora — pretepač! Rodoljub Sora smo že parkrat polivalili v »Dnevnu«. Odgovarjal ni, čutil se je prizadetega. Ker ga je jezilo, da je izvedela javnost od njega marsikaj čudnega, je pričel besneti, namesto da bi se poboljšal. V nedeljo je rohnel v kons. društvu »Jadrani«. Hotel je izvesti po vsej sili, kdo da piše v »Dan«. Pri Požarju ni opravil nič. Neki Rabič od Tržaške hranilnice je pokazal s prstom na Kocjančiča. Sora je bil takoj pri njemu, ter ga oklofotal. Kocjančič ni reagiral, vedel se je povsem mirno. Pokazal je s svojim vedenjem, da stoji visoko nad odborniki pol. društva »Edinost«, da se noče pretepati s fizično, marveč z duševno močjo. Sora bi Kocjančiča gotovo zelo poškodoval, če ne bi bilo navzočih pristašev mladinske organizacije, ki so branili Kocjančiča. Dejal je med drugim, da bo pobijal tiste, ki pišejo v »Dan«, z vsemi svojimi močmi, četudi dobi leto dni zapora. Grozil je mladini. Rekel je, da bo v bodoče samo napadal. Rodoljubu Sorni je prav navdušeno prirejal Babič. Člani mladinske organizacije kmalu ne bodo smeli iz stanovanj. Daleč smo prišli. Radovedni smo, odkod so dobili ti ljudje direktivo, nastopati proti mladini s pestmi. Mi bomo poskrbeli, da se te ljudi prav pošteno kaznuje, da v bodoče ne bodo več grozili. Sora je odbornik političnega društva »Edinost«. Babič nastavljenec narodne posojilnice in hranilnice! Ta dva človeka sta lepo vzgojena.

Gorica.

»Prosveta« in plakati. Kakor znano, je akademično društvo »Prosveta« v Gorici otvorilo nekako ljudsko vseučilišče. Predavanja, ki se bodo vršila, so začasno naznanjena le do konca decembra. Ako bodo udeležba dovoljna, bode ljudsko vseučilišče trajalo še nadalje. Ker pa bode ta napredek Italijane v oči, se zopet kažejo v blaženi luči, in tržejo plakate, na katerih so predavanja, predavatelji in čas predavanja naznanjeni. »Soča« je že pokljukala te, po pridnosti in spretnosti se odlikujoče fante, pa vidimo, da vsak opomin ne pomaga nič, ali pa vsaj zelo malo ta opomin. Redarjev, ki imajo tudi za to skrbeti, ni po vogalih, seveda, saj so taka dejanja Italijanom dovoljena! Če opozori na to enega ali drugega, ti odgovori, mu ni za take reči mari, in slično. Mi pa menimo, da bi bil čas, da store tisti, v katerih interesu so plakati po ulicah nalepljeni, primerne korake, ker molk priznava dotičnike bojazljivcem, katerim pade ob vsaki priliki srce v hlače.

Med kraje, kjer se čuje v Gorici rjojenje podivjane laške otročadi zvečer, spada tudi

Attemsova palača na Kornu. Poidi kadarsibodi mimo, vsekdar sliši tulenje, žvižganje, piskanje in še drugo. Leseni stražniki pa motrijo mirno in flegmatično mimoidoče tramvaje in ljudi. To je res klasičen red, katerega stavimo v vsposobudo in posnemo vsem odborom tistih mest, ki želijo, da se zmanjša promet tujcev, prihajajočih v dotične kraje, ter, da bodo tudi imeli seboj vedno lepe utise, ter o njih pripovedovali, koder bodo potovali.

— **Beseda o kavarnah.** Pa povprašaj po »Dnevnu«, in dobiš odgovor: »Nismo naročeni nanj«. Če se ti zljubi govoriti o tem še nadalje, ti povedo, da »ljudje ne vprašujejo po njem«. Tako so začeli tudi po kavarnah; naš dopisnik iz Gorice pa nam sporoča vse drugače, tako, da vidimo v tistih besedah, katere se čuje po kavarnah, le mržnjo do našega lista. Bilo bi prav, ko bi bila upravičena! Vrag pa je, da ni! Danjši ne bodo zahajali v kavarne, kjer je le en iztis našega lista na razpolago gostom; iste kavarne, katere ga še niso naročile, naj ga takoj naroče!

Na dan z njimi!! Tabele, ki naznanjajo razprodajo listov, so navadno razobešene povsod. Pri nas, ki bivamo v Gorici in moremo komaj ugrabiti, kje se dohoda »Dan«, pa ni tako. Tabela o »Dnevnu« ni nikjer razobešena, tako, da ne ve človek, kateremu ne pove kakšen poznan človek, kje se naš list razprodaja. Ponekod se iste dolgočasije po zaprašenih kotih, drugi so kurili z njimi peči, itd. V najbolj obljubljenih trgovinah, kjer je »Dan« na prodaj, ni videti tabel. Zahtevamo, da se to popravi, ter obenem prosimo prodajalce našega lista, da razobešijo tabele takoj na vidnih mestih. Edino na ta način se izognejo trafike javni nejevolji. Kar se tiče postaje, državnega in južnega kolodvora, pa prosimo s prisiljeno vpljudnostjo, naj ne skrivajo po stolicah tabele; kajti, če so nabita naznanila o listih, katerih se zelo malo razprodaja na čelni strani, bi z dvakratno pravico bila obešena tablica o »Dnevnu«.

DRUŠTVA.

Odborova seja »Matiče Slovenske« bo v ponedeljek, dne 30. septembra 1912 ob 6. uri zvečer v društvenih prostorih.

Pevsko društvo »Zarja« v Rožni dolini ima danes, v nedeljo 29. septembra popoldne ob 4. uri vinsko trgatavo pri g. Končanu, ki bode skrbel za dobro postrežbo gostom, društvo samo pa za dobro vinsko grozdje, katerega si lahko prilasti vsak obiskovalec zastoj, če bode le bolj spreten kot naši viničarji.

Tovariši abiturienti! Prihaja čas, ko je treba zapustiti domovino in si iti krepiti duševne moči v pospeševanje narodovega in lastnega obstanda. Odločili ste se že za Prago, Dunaj ali Gradec. Slednji Vas privabi le malo. Ali katere privabi, tisti najdeta tudi tu skupino dijakov, ki stremijo za temeljito in smotreno vsestransko samozobrazbo ter se s tihim delom pripravljajo, posvetiti svoje moči v korist domovine. V njih sredo Vas vabi akad. tehn. društvo »Tabor«, ki ma svoje prostore v pritičju hiše Gartengasse 18.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

IZVOLSKI NA KONFERENCAH V BALMORALU.

Moskva, 28. septembra. »Ruskoje Slovo« poroča, da je ruski poslanik v Parizu, Izvoljski, odpotoval iz Pariza v London, da se udeleži konferenc v Balmoralu.

SPALAJKOVIČ V BELGRADU.

Belgrad, 28. septembra. Listi poročajo, da je srbski poslanik v Sofiji, Spalajkovič, ki je te dni prišel semkaj, prišel v prvi vrsti zato, da intervenira radi svojega imenovanja poslaničkom v Petrogradu. Spalajkovič, ki je sicer z novim imenovanjem jako počaščen, za enkrat še ne smatra potrebnim, da bi se ga ravno sedaj predstavilo v Petrogradu, ko je v Sofiji silno potreben, posebno ker ima vse potrebne zveze. Njegovo imenovanje oziroma njegov odhod v Petrograd se radi tega najbrže za nekaj časa odgodi. Splošno se zadržuje, da je tudi srbska vlada prišla do spoznanja, da za sedaj ne kaže predstaviti Spalajkoviča v Petrograd.

DOPOLNILNA VOLITEV ZA BOSENSKI SABOR.

Travnik, 28. septembra. Včerajšnja dopolnilna volitev za bosenski sabor ni končala s končnim rezultatom, ker ni nobeden od treh kandidatov dobil absolutne večine. V ožjo volitev prideta Popović iz Jajca z 2076 in Popović iz Bugojna z 1862 glasovi.

SITUACIJA NA BALKANU.

Pariz, 28. septembra. Petrogradski dopisnik »Tempa« poroča, da smatrajo v Petrogradu položaj na Balkanu silno nevarnim. Od diplomatske misije ministra Sazonova se pričakuje mnogo za konsolidiranje razmer na Balkanu.

Pariz, 28. septembra. Tu se razširja vest, da je v balkanskih vprašanjih prevzela vodstvo Rusija. Rusija je pri Porti ukrenila najenergičnejše korake. Na njene predloge so pristale tudi druge vevlasti. Predlog se bo v formi kolektivne note izročil turškemu ministru za zunanje zadeve.

Sofija, 28. septembra. Ker časopisje ne prestanja hujša narod na vojno, je vlada ustavila izdajanje časniškega strokovnega lista. Več listov je bilo že zaplenjenih.

Berlin, 28. septembra. Tukajšnji turški podanik je izjavil, da gotovo ne pride do vojne med Turčijo in Bolgarsko.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Mala vila pod Rožnikom št. 267 se ceno proda.

Dijakinja četrtega letnika želi inštrukcije. Cenjene ponudbe pod »Dijakinja« na »Prvo anončno pisarno.« 676—1

Realec išče mesečno sobo s hrano. Ponudbe s ceno pod »Realec« na »Prvo anončno pisarno.« 678—2

Ivan Ravnihar

urar in trgovec z zlatino in srebrnino

Ljubljana, Sv. Petra cesta 44

Za vsako pri meni kupljeno kakor tudi popravljeno uro jamčim 1 leto Lastna delavnica za popravila in vsakršna v mojo stroko spadajoča nova dela.

Specialna trgovina finih ročnih del

TONI JAGER

v Ljubljani, Zidovska ulica 5.

Predtiskarija. — Tamburiranje. — Montiranje. — Plisiranje.

Ali ste pokusili posebno specialiteto likerja **zdravnik želodca?**

Krepkega dečka

iz poštene hiše in s primerno šolsko izobrazbo ter pridnega

trgovsk. pomočnika

sprejme večja eksportna firma na Dolenjskem. Oni, ki razumejo nekaj nemški in imajo prakso v mešani stroki, imajo prednost.

Ponudbe pod »344«, poste restante, Karmel.

Vsako soboto in nedeljo sveže rižve in krvave

KLOBASE

domačega izdelka pri Rusu, Marije Terezije c. 8

Štampilje
vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj kavčukovih štampilj.
Ljubljana, Stari trg št. 20.
Ceniki franko.

M. Kocjan

Sv. Petra cesta 28 (nasproti Zlate Kaplje)

Največja zaloga pariških, dunajskih, otročjih, dekliskih steznikov, životkov, higijeničnih opasnikov, ravnodržalcev, trebusnih, mesečnih pasov. Izdelovanje steznikov in pasov po navodilih gg. zdravnikov.

Kirurški obveze, potrebščine za babice, gumijevo platno, nogavice, »Luna«, »Tetra« plenice.

Izposojevanje teltnice za novorojenčke.

Zunanja naročila se vrše točno in ceno.

O. Bračko
Ljubljana, na Dunajski cesti št. 12
priporoča prave fine francoske parfume, bogato zalogo rokavic
in vse v to stroko spadajoče predmete v najfinjši kakovosti. Vnanja naročila točno in solidno.

Klavir se poučuje
Sadna ulica 5. III. nadstr. desno.

NAJFINJŠI SPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veletrganja 250

M. ROSNER Co.
v Ljubljani, poleg pivovarne »UNION«.

KLOBUKI

moderno nakiteni, oblike, kakor vse potrebščine za modistke prodaja ceno : **Minka Horvat**
Ljubljana, Stari trg št. 21.
: Popravila točno in najceneje. :

!! POZOR !!

Slavnemu občinstvu tu in na deželi, se priporoča za izdelovanje moških in ženskih oblek po najnižji ceni.

Z velespoštovanjem

Josip Ahčin, krojač
Ljubljana, Francevo nabréžje št. 30

Vpisovanje v prvi slovenski zaseb. trgovski tečaj

(Ljubljana, Gosposka ulica 8. I.) se vrši vsak dan do

2. oktobra od 9.—12. in 3.—6.

18 obveznih učnih predmetov.

30 učnih ur na teden.

Tečaj traja 10 mesecev. Preskrbovanje služb.

Šolnina K 160.—, ki se lahko odplačuje v obrokih.

Najboljše učne moči! Pazite na naslov!

Sprejemajo se samo gojenke!

Prijaviti se je usno ali pisмено, ravnateljstvu je sobljen na c. kr. trgovski predložiti zadnje šolsko izpričevalo. Lastnik Fr. Gärtner usposobeno, ravnateljstvo je sobljen na c. kr. trgovski akademiji za poučevanje trgovskih predmetov.

P. n. slav. občinstvu se priporoča velika zaloga pohištva

iz finega suhega lesa in najmodernejšega lastnega izdelka za hotele in vile.

Posebno se priporoča neoporočencem v nabavo popolne hišne opreme.

Za vse izdelke se jamči.

Proračun na zahtevo zastoj.

MATEJ GOGALA,
mizar na Bledu, (Gorenjsko).

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivega, dobrega, pu-ljenega 2 K; boljšega 2-40 K; prima polbelega 2-80K, belega 4 K; belega puha-stega 5-10 K; velfinega snežnobelega, pu-ljenega, 6-40 K; 3 K; puha sivega 6 K; 7 K; belega, finega 10 K; najfinjši prsni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rde-čega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolga, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stano-vitnim puhaslim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 8-50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50 K 5-20 K, 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12-80 K, 14-80 K. Razpoložila se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se po franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natučni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice štev. 758, Češko.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Slovinci! Spominjajte se naše prekoristne Ciril in Meto-
dove šolske družbe!

Trvdka Bilina & Kasch nasi.

M. Schubert

Ljubljana, Zidovska ul. 5

Priporoča svojo veliko zalogo glaze in raznovrstnih drugih rokavic, modno blago, parfumerijo, galanterijo, ročna dela, izdelovanje vseh vrst prevlečenih gumbov, kakor tudi vse kirurške potrebščine kline pasove, ravnodržalec itd. po najnižjih cenah. Snaženje vseh vrst rokavic. Moderna predtiskarija. Postrežba točna in solidna. Vnanja naročila se točno izvršujejo.

JULIJA ŠTOR

Ljubljana

Prešernova ulica št. 5.

največja zaloga moških, dam-
skih in otroških čevljev, čevljev
za lawn-tenis in pristnih
golsserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev
po vseh cenah.

Restavracija „Zlatorog“

poleg „Narodne kavarne“ Gosposka ulica.

Slavnemu občinstvu in rodoljubom z dežele vljudno naznanjava, da
sua otvorila novo, moderno, elegantno restavracijo. — Točilo se bode:
pristno vino iz graščine Dornave, dolensko in bizelsko ter budjeviško pivo. Skrbelo se
bode tudi vedno za dobro kuhinjo. S spoštovanjem
:: Fran in Marija Krapeš.

Ljubljana, Pred škofijo 21, II. nadstropje, zraven rotovža.

Velecenjenim damam se vljudno priporoča

modni salon za damske klobuke

Alojzija Vivod-Mozetič.

Sprejemajo se vsa popravila.

Ljubljana, Pred škofijo 21, II. nadstropje, zraven rotovža.

Poslano!

Razburjenim duhovom v pomirjenje

Dotični, ki imajo od mene kaj terjati,
naj predložijo svoje račune pri blagajni
moje trgovine, kjer se bo vsak, tudi
:: najvišji znesek takoj izplačal. ::

Modna veletrgovina

Henrik Kenda, Ljubljana

Prva ljubljanska higienična mlekarna

priporoča **Joghurt-Kefir** kakor tudi

pasteurizirano polno mleko, posneto mleko, kislo mleko,
sladko smetano (Obers), kavino smetano, kislo smetano,
sir in prima čajno maslo.

Naročila se sprejemajo v centrali: Slomškova ulica št. 3, kakor tudi v prodajalnah
in mlečnih pivnicah: Lingarjeva ulica št. 1, Poljanska cesta št. 13, Florijanska
ulica št. 3, kjer se vedno tudi gorko in mrzlo mleko dobiva.

Dostavlja se tudi na dom.

Brez konkurence!

Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov do-
mačega izdelka. Za naročila po meri največja
izbira tu- in inozemskega blaga.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Konfekcijska trgovina

MAČEK & KOMP., LJUBLJANA

založniki c. kr. priv. južne železnice

Franca Jožefa cesta št. 3

priporoča veliko izbiro jesenskih novosti za gospode in dečke.

Strogo realna postrežba.

Na nižje cene.

≡ Jesenske novosti ≡

Vsakovrstna obuvala avstrijskih in ame-
rikanskih tovarn priporoča trgovina

Zlatorog na Mestnem trgu 13.

600

Ravnokar došla velika izbira oblek za šolsko mladino

za deklice in dečke. — Najnovejša obleke, površnike in raglane za gospode.
Najmodernejšo in največjo izbero damske konfekcije, kakor valetaje, raglane,
kostume, jopice, krila in bluze po priznani najnižjih cenah priporoča

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Ana Gorec

Ljubljana

Trgovina samo Marije Terezije cesta 14
s kolesi in (Pri Novem syetu).
posameznimi Najboljše pnevmatike
deli. Izposojevanje koles.

Avstro-Amerikanska zaloga čevljev.

Zaradi prevelike zaloge blaga, razprodajam 15% ce-
neje, vse kar je v moji trgovini.

Za obilen obisk se priporoča

Viktorija Strniša, Ljubljana,
Pod Trančo — Jurčičev trg št. 3.

≡ Moderne krasne bluze ≡

iz svile, gaza, cipk, etamina, volne in barheta,
vrhinja in spodnja krila, pletene jope, vse v naj-
večji izbiri po zelo ugodnih cenah

v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana

nasproti glavne pošte.